

NOTATDato: **29.05.2019**

Arkivkode:

J.postID: **2019116797**Arkivsaksnr: **19/11389**

Til:			
Hovedutvalg for bistand og omsorg			

Fra: Rådmannen

Vedrørende: **Spørsmål etter BIOMs studietur til Frederiksberg**

Utvalgsleder for Bistand og omsorg, Torbjørn Espelien, Fremskrittspartiet har stilt rådmannen følgende spørsmål etter utvalgets studietur til Frederiksberg kommune, Danmark. Temaet er opprettelse av et lager med brukte møbler og utstyr. Målgruppen er personer med vedtak fra NAV om hjelp til etablering.

Spørsmål:

1. Hvordan kan man innføre at sosialhjelpsmottakere som har krav på etablering, kan få en henvisning til ARBA eller Bærum kommunale arbeidssenter og ikke en rekvisisjon for å kjøpe dette nytt.
2. Hvordan kan man styrke ARBA og Bærum kommunale arbeidssenter for å takle denne økte etterspørselen?
3. Noen nevnte at man ikke kunne velge denne formen for etableringstilskudd for bosettinger, og dersom det er korrekt, ønsker jeg å få dette dokumentert skriftlig.
4. Hva vil denne praksisen medføre i CO2 besparelser for Bærum kommune, ved at alt gjenbrukes?
5. Kan man effektivisere denne løsningen med å ansette en elektriker og en rørlegger for å bistå kontroll og montering av utstyret i boliger for etablering?
6. Hvor mange nye ansettelser kan man forvente med denne modellen, med arbeidstrettede tiltak for mennesker med utviklingshemming, flyktninger og andre som står utenfor arbeidslivet?

7. Hvor mange midler betales ut for etablering i løpet av året?

Rådmannens svar:

På hjemmesiden til Frederiksberg kommune er følgende oppgitt:

Forsøget med at donere genbrugsting til almenntilgittige organisasjoner på Bispeengen Genbrugsstation fortsættes til 2018.

Det seneste år har gæsterne på Bispeengen Genbrugsstation kunnet donere brugbare genbrugelige ting til almenntilgittige foreninger. De første erfaringer er så gode, at parterne bag ordningen fortsætter forsøget frem til og med 2018.

Det glæder Frederiksbergs borgmester Jørgen Glenthøj (C)

”Vi ønsker at være en bæredygtig by – miljømæssigt og socialt. Denne ordning tilgodeser begge dele: Vi sørger for mere genbrug og støtter samtidig de frivillige organisasjoner, der gør en forskel for mange mennesker. Det giver rigtig god mening,” siger han.

Forsøget erstatter et byttecenter, hvor gæsterne kunne stille og tage ting. Nu kan de kun stille ting som donation til foreningerne Folkekirkens Nødhjælp, Frelsens Hær, Diakonissestiftelsen og Projekt Hjemløs. Indsatsen har allerede haft positiv effekt, oplyser formand for Frederiksberg Kommunes By- og Miljøudvalg Jan E. Jørgensen (V):

I notatet har rådmannen valgt å gruppere punktene over slik at noen besvares samlet.

Spørsmålene:

1. Hvordan kan man innføre at sosialhjelpsmottakere som har krav på etablering, kan få en henvisning til ARBA eller Bærum kommunale arbeidssenter og ikke en rekvisisjon for å kjøpe dette nytt.
3. Noen nevnte at man ikke kunne velge denne formen for etableringstilskudd for bosettinger, og dersom det er korrekt, ønsker jeg å få dette dokumentert skriftlig.
7. Hvor mange midler betales ut for etablering i løpet av året?

Hjelp til etablering, innbo og utstyr inngår i samlebegrepet stønad til livsopphold, § 18 i [Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen](#) Når gitte vilkår er oppfylt påhviler det en plikt for kommunen å yte stønad til livsopphold. Vurderingen skal ta utgangspunkt i søkers/familiens livssituasjon.

Hovedregelen er at hjelp til etablering gis som et pengebidrag.

§ 21. Stønadsformer

Økonomisk stønad gis som bidrag, lån, garanti for lån, eller varer og tjenester.

Økonomisk stønad i form av lån bør vurderes i forhold til om stønadsmottakeren vil bli i stand til å tilbakebetale lånet.

Er stønaden gitt som lån eller garanti for lån, skal vedtaket inneholde bestemmelser om lånevilkårene.

Hvis det på grunn av særlige forhold må antas at stønadsmottakeren ikke vil bruke stønaden i samsvar med vilkår som er fastsatt etter § 20, kan det vedtas at stønaden helt eller delvis skal gis i form av varer og tjenester.

Fylkemannen i Rogaland påpeker i 2016 i forbindelse med en klagebehandling hvor det var anvendt rekvisisjon knyttet til en avtaleleverandør med rabatt, at stønad skal gis i form av bidrag, se lenke: [«Stønad i form av varer, tenester eller rekvisisjon inneber at ein røper at tenestemottakar har eit forhold til Nav og dette kan opplevast som stigmatiserande»](#).

Siden ytelsesformen i hovedsak skal være i form av et pengebidrag, kan ikke NAV stille som vilkår at anskaffelsen skal skje på ett bestemt sted, eller fra en utpekt leverandør. Derimot ligger det i ordningen at bidragsmottaker bør handle der han/hun får mest igjen for pengene.

Da kun et fåtall innvilges vedtak med rekvisisjon som ytelsesform er rådmannens vurdering at det er lite hensiktsmessig å bygge opp et lager kun for de med rekvisisjon.

NAV kan i sin behovsvurdering legge til grunn at innboet skal ha en nøktern og rimelig standard. Kjøpers rettigheter mht reklamasjon, heving, garanti m.m. kan være svakere ved kjøp at brukt kontra nytt og levetiden kan være forringet. Dette er mest aktuelt for hvitevarer. NAV Bærum opplyser at de som regel godtar innkjøp av nye hvitevarer, som komfyr, kjøle/kombiskap, vaskemaskin. Erfaringen er at brukt går fort i stykker. Oppvaskmaskin innvilges normalt ikke.

Mer detaljerte bestemmelser om etablering, innbo og utstyr finnes i det sentrale rundskriv: Hovednummer 35 sosialtjenesteloven, pkt. 4.18.2.44:

4.18.2.44 Etablering, innbo og utstyr

Tjenestemottaker har krav på stønad etter en nøktern og rimelig standard ved etablering i bolig dersom vedkommendes økonomi er slik at det ikke kan finansieres på andre måter. Med innbo og utstyr menes møbler, lamper, tepper, nødvendige hvitevarer, samt bruksgjenstander som sengetøy, håndklær, kjøkkenutstyr og lignende. I vurderingen av hvilket innbo det er rimelig at tjenestemottaker har, skal det legges vekt på individuelle behov, helhetlig livssituasjon, alder, husstandens størrelse og om det er barn og unge i familien, sett i sammenheng med hva som er vanlig for personer i samme livssituasjon som vedkommende. Utgifter til å få transportert innboet hjem kan også dekkes. Stønad vil innebære en tilleggsytelse til en eventuell løpende ytelse.

Kostnader til vedlikehold og fornyelse av innbo og utstyr etter en nøktern og rimelig standard inngår også i livsoppholdet, og kan innebære en tilleggsytelse til en eventuell løpende ytelse.

Det skal tas særlig hensyn til at barn og unge har andre behov for møbler og utstyr enn voksne, for eksempel barnevogn, sikret barnestol, utstyr til skolen og tilrettelagt sted til å gjøre hjemmearbeid.

Bestemmelsen i rundskrivet er supplert med en kommunal retningslinje:

MØBLER OG INNBO	Må vurderes ut fra husstandens – og boligens størrelse, nåværende – og fremtidig økonomi, helse/rus/boevne, brukt eller nytt og hva bruker har fra tidligere. Frakt dekkes i tillegg. Hjemmebesøk kan foretas som en del av vurderingsgrunnlaget.
Komfyr	Pris ny: Lefdal og/eller El-Kjøp for rimelig vare. Pris brukt: finn.no, bruktbutikker.
Kjøleskap Fryser	Størrelsen på kjøleskapet og fryser vurderes ut fra husholdningens størrelse. Pris ny: Lefdal og/eller El-Kjøp for rimelig vare. Pris brukt: finn.no, bruktbutikker.
Vaskemaskin	Innvilges dersom det ikke foreligger andre muligheter som fellesvaskeri o.l. Pris ny: Lefdal og/eller El-Kjøp for rimelig vare. Pris brukt: finn.no, bruktbutikker.

Tørketrommel	Innvilges til barnefamilier etter behov. Pris ny: Lefdal og/eller El-Kjøp for rimelig vare.
Oppvaskmaskin	Innvilges i utgangspunktet ikke. Kan vurderes der det foreligger sterke helsemessige grunner. Pris ny: undersøk med Lefdal og/eller El-kjøp for rimelig vare.
Tv / nettTv	Innvilges med inntil kr. 2000,-. Hvis ønskelig kan det innvilges stønad til PC istedenfor TV.
Støvsuger	Innvilges med inntil kr. 700,-.
Lamper	Avhenger av boligens størrelse. Innvilges med inntil kr. 250,- pr. rom. Rommets størrelse og behov må vurderes.
Gardiner m/oppheng	Avhenger av boligens størrelse. Innvilges med inntil kr. 300,- pr. vindu.
Kjøkkenbord og stoler	Bord innvilges med inntil kr. 400,-. Stoler innvilges med inntil kr. 150,- pr. stk. Ved vurderingen av brukt pris, innvilges lavere sum.
Kjøkkenutstyr	1- 2 husstandsmedlemmer kr 1000,-. 3-4 husstandsmedlemmer kr. 1500,-. 5 og flere husstandsmedlemmer kr. 2000,-.
Salongbord	Innvilges med inntil kr. 600,-. Ved vurdering av brukt pris, innvilges lavere sum.
Sofa	Ny pris: inntil kr. 4000,-. Brukt pris: inntil kr. 1500,-.
Seng	Innvilges nytt etter rimelige priser fra Jysk eller Ikea. Dobbelt seng innvilges i husstand med ektefeller / samboere.
Dyne, pute og sengetøy	Dyne og pute kr. 500,- pr. husstandsmedlem. Laken kr. 100,- pr. stk. Sengesett kr. 250,- pr. stk.
Skrivebord og stol til barnerom	Innvilges med kr. 500,-.
Langkoster, kluter, knagger, speil, hyller, tepper, bilder, skohylle, klesstativ, nattbord, tv-bord og diverse annet innbo	Ved søknad kan det kan innvilges inntil kr. 1500,- til diverse + kr. 500,- pr. barnerom. Bruker disponerer selv den innvilgede sum til de av formålene vedkommende vurderer som nødvendig.

Behovet for hjelp til etablering varierer mye. Noen, som bosatte flyktninger, har svært lite fra før, mens andre trenger å supplere det de allerede har. Barnefamilier har et større behov enn enslige. Hjelp til etablering forutsetter tilgang til et bredt varespekter. Seng og sengeutstyr kjøpes nytt.

I tabellene under fremkommer penger utbetalt til etablering fra NAV Bærum og målgrupper som har mottatt slik hjelp:

ETABLERING										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Totalt utbet	2 012 233,00	1 555 533,00	1 796 102,00	1 843 577,00	1 851 224,00	1 941 892,00	2 416 150,00	2 415 050,00	2 396 882,00	843 256,00
jan	155 610,00	93 827,00	156 912,00	95 572,00	72 711,00	95 847,00	135 589,00	195 499,00	167 820,00	216 828,00
feb	189 889,00	117 160,00	167 089,00	100 429,00	130 557,00	169 654,00	367 656,00	270 634,00	191 782,00	130 924,00
mars	217 406,00	148 105,00	125 608,00	192 126,00	144 344,00	264 021,00	146 338,00	260 169,00	187 650,00	320 076,00
april	127 557,00	182 605,00	90 981,00	140 569,00	147 610,00	160 746,00	124 507,00	115 042,00	164 688,00	175 428,00
mai	131 744,00	131 753,00	149 458,00	89 471,00	115 076,00	112 149,00	223 236,00	190 245,00	236 238,00	
juni	219 123,00	162 917,00	144 504,00	104 279,00	207 808,00	126 006,00	108 429,00	182 853,00	181 703,00	
juli	118 372,00	80 789,00	176 682,00	132 668,00	152 596,00	137 455,00	110 578,00	138 063,00	138 799,00	
august	136 148,00	121 983,00	189 180,00	147 746,00	132 710,00	151 438,00	196 016,00	179 213,00	174 267,00	
september	180 209,00	181 718,00	127 019,00	207 362,00	116 300,00	190 385,00	298 203,00	241 309,00	231 308,00	
oktober	152 409,00	81 408,00	129 313,00	202 653,00	238 765,00	122 812,00	253 357,00	153 932,00	273 998,00	
november	225 794,00	121 398,00	219 134,00	216 916,00	201 432,00	213 558,00	276 534,00	160 091,00	276 823,00	
desember	157 972,00	131 870,00	120 223,00	213 786,00	191 315,00	197 822,00	175 707,00	328 000,00	171 806,00	
Pr 30.04	690 462,00	541 697,00	540 590,00	528 696,00	495 222,00	690 268,00	774 090,00	841 344,00	711 940,00	843 256,00
FORDELING BRUKERE										
									2018	2019 pr 30.4
Totalt utbet									2 396 882,00	843 256,00
FORMÅL										
2811	tidligere 3331 - EØS-borgere inkl. Nordiske land, I-land m.m. (født i disse landene)								195 834,00	36 174,00
2812	tidligere 3332 - Norske ungdommer 18-24 år uten barn (født i Norge)								112 587,00	47 673,00
2813	tidligere 3333 - Norske 25 år eller eldre uten barn (født i Norge)								534 333,00	156 736,00
2814	tidligere 3334 - Norske enslige forsørgere (født i Norge)								58 246,00	29 379,00
2815	tidligere 3335 - Flyktninger og lignende uten Integreringstilskudd (U-land)								1 322 451,00	394 988,00
2816	tidligere 3336 - Barnefamilier (norske) også enslige forsørgere m /samboer								32 224,00	21 625,00
2817	tidligere 3337 - Flyktninger og lignende med integreringstilskudd (U-land)								132 646,00	156 681,00

I 2018 ble det fattet 721 vedtak om etablering

Spørsmålene:

2. Hvordan kan man styrke ARBA og Bærum kommunale arbeidssenter for å takle denne økte etterspørselen?
5. Kan man effektivisere denne løsningen med å ansette en elektriker og en rørlegger for å bistå kontroll og montering av utstyret i boliger for etablering?
6. Hvor mange nye ansettelser kan man forvente med denne modellen, med arbeidstrettede tiltak for mennesker med utviklingshemming, flyktninger og andre som står utenfor arbeidslivet?

Rådmannen har forelagt etablering og drift av bruktlager overfor Arba AS og Bærum Arbeidssenter.

Arba AS stiller seg positive til et slikt oppdrag, men ber om flere opplysninger og mer tid til å kunne presentere hvordan oppdraget kan løses. Det pekes på innsatsfaktorene, lagerkapasitet, transportordning, bemanning/kompetanse. I tillegg må det bygges opp en varebeholdning, det bør utformes kvalitetsstandarder for de ulike varegrupper og eventuelle rettigheter kjøper skal ha mht klage, retur m.m. Det er ønskelig med et godt samarbeid med NAV i det videre arbeidet.

Bærum arbeidssenter peker på flere av de samme innsatsfaktorene i forhold til bygninger og personell, det er derfor ikke foretatt en beregning av økonomi og/eller ressursbehov. Arbeidssenteret vurderer arbeidsoppgavene som egnet for sine arbeidstakere. Samtidig er virksomheten for øyeblikket i startfasen på andre store utviklingsprosjekter.

Eiendom opplyser at ca 80 % av de kommunale utleieboligene leies ut uten integrerte hvitevarer. Per i dag finnes det ingen ordning med elektriker- eller rørleggerfaglig bistand til montering. NAV innvilger av og til montering gjennom salgsstedet og i enkelte tilfeller bistand fra rørlegger. Prisnivået for de billigste nye hvitevarene er kr.1 500 – 3 000. Brukt på Finn.no ligger på kr.500 – 2 000.

Spørsmål:

4. Hva vil denne praksisen medføre i CO2 besparelser for Bærum kommune, ved at alt gjenbrukes?

Rådmannen har undersøkt om det finnes opplysninger om miljøgevinsten ved kjøp av brukte møbler og utstyr.

To av de ledende miljøene for dette i Norge er Norsk senter for sirkulær økonomi (NSSØ) og Østfoldforskning.

Det viser seg at det foreligger lite relevant forskning på området gjenbruk av møbler og annet utstyr. De aller fleste publiserte rapporter er knyttet til gjenvinning. Og det begynner å komme beregninger på gevinster ved miljø- og utslippsvennlig produksjon.

At økt gjenbruk har mye for seg fremkommer i tilbakemeldingen fra NSSØ:

*- Privatpersoner og bedrifter i EU kvitter seg med om lag 10 millioner tonn møbler årlig. Mesteparten går på søppelfyllinger / forbrenning. Gjenbruk vil kunne spare enorme ressurser og gi betydelig miljøgevinst.
- Fretex har fått Østfoldforskning til å regne på deres miljøbesparelse og har kommet frem til at ett gjenbruksplagg tilsvarer 0,53 nye plagg, noe som med Fretex sin innsamlede mengde tekstiler betyr at de sparer miljøet for 154 265 tonn co2 ekvivalenter i året. Det er like mye som en stor industribedrift, eller like mye som 41 700 nordmenn slipper ut gjennom transport gjennom ett år.*

Ved frist for innsending av notatet har Østfoldforskning ikke besvart henvendelsen fra kommunen.

Gjenbruk, lavere utslipp, mindre forurensning står på den nasjonale og lokale agenda. I dette perspektivet er tilrettelegging for mindre kast og lengre bruk gjerne ved eierskifte av interesse. Bruktbutikker går bra, det er aktører som samler inn brukt tøy, men få som tar vare på brukte møbler og annet utstyr, bortsett fra de relativt få bruktbuikkene og de årlige loppemarkedene.

Rådmannen antar at det er flere målgrupper enn mottakere av etableringsstønad som kan være interessert i og ha god nytte av et tilsvarende tilbud. For eksempel lavinntektsfamilier, personer med lave varige økonomiske ytelser og med høye boutgifter eller andre som av mer idealistiske grunner foretrekker bruktkjøp. Jo flere som gir kjøpsmulighet ved et slikt lager jo større vil miljøgevinsten bli.
